

Prejemanje po pošti:
za
velo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
štiri „ 8 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „

V upravljalstvu prejemanje:
za
velo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
štiri „ 8 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „

Ka po prijavi na dom
28 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Narednine in inasertu
sprejema upravljalstvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopis se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niskih ulicah št. 2, I., 17.

Izboje vsak dan izvzemši
medelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 287.

V Ljubljani, v ponedeljek, 15. decembra 1902.

Letnik XXX.

Krošnjarsstvo.

(Govor posl. dr. Šusteršiča.)

Dunaj, 6. grudna.

Dne 4. grudna je bil v razpravi § 1. novega krošnjarskega zakona. Kot prvi protivgovornik se je oglašil poslanec dr. Šusteršič, rekoc:

Kranjski poslanci moramo, kakor je že včeraj dokazoval tovariš Vencajz, s stališča svojih volivcev nasprotovati raznim določbam predloženega načrta. Glavna napaka te predloge je, da ne dela nobenega razločka med krošnjarji.

A ta razloček je bistven, in sicer med krošnjarjem, ki je potujoč prekupec med producentom ali velikim trgovcem in konsumentom, in med krošnjarjem, kateremu je krošnjarsstvo le postranski zaslužek, torej ne edini poklic življenja. Taki krošnjarji so v kočevskem okraju, ki se pečajo s krošnjarsstvom, da si zaslužijo prometnih sredstev za svoje poljedelstvo. Gospod tovariš Vencajz je že včeraj obširno pojasnil te razmere, zato hočem le nekatere razloge še navesti.

Kočevski politični okraj je znan po žalostnih svojih gospodarskih razmerah. Navzlic temu se je tukaj že stoletja ohranil samostojni kmečki stan. To pa je bilo mogoče, ker si je prebivalstvo mej letom pomagalo s krošnjarsstvom.

Razmere v kočevskem polit. okraju opisuje strokovnjak v tretjem zvezku knjige »Die Heimarbeit in Oesterreich«, ki jo je izdalo trgovinsko ministerstvo, ter pravi: »Malo je krajev, kjer bi bila narava tako skopa s svojimi darovi, kakor tukaj. Kamenita zemlja daje le eno žetev, kmet se z največjo težavo ubija za borni obstanek in le domača industrija ga še vzdržuje na rodni zemlji, akoravno živi jako skromno in revno.«

Prebivalstvo šteje okoli 42.000 duš, in sicer 19.000 v kočevskem, okoli 23.000 v ribniškem in velikolaškem sodnem okraju. Pri tej priliki opozarjam one nemške poslance, ki se tako pehajo za ta zakon brez vsake premembe, da gre v tem slučaju za gospodarski obstanek prebivalstva, ki tvori edini nemški jezikovni otok na Kranjskem, namreč za Kočevce. Naj se torej gospodje ozirajo na to okolnost.

Krošnjarji iz kočevskega okraja krošnjarijo v sezoni, ker zahajajo le nekaj mesecev v letu na tuje, ostali čas pa oskrbujejo svoje posestvo. Večina teh krošnjarjev prodaje še vedno izdelke svoje domače industrije, dočim nekateri krošnjarijo tudi z drugo robo.

Iz tega pa je razvidno, da bi bilo krivično, ko bi te krošnjarje sodili po istih načelih, kakor druge, ki jih ne moremo imenovati prave krošnjarje. Kranjski krošnjarji v kočevskem političnem okraju iščejo le skromnih dohodkov, da se morejo kot kmetje vzdržati na svojih posestvih.

To so oblastva priznavala skozi stoletja. Kakor je že poslanec Vencajz omenil, imajo ti krošnjarji svoje pravice že od Friderika IV. iz leta 1492. Skozi stoletja so jim pustili te pravice. Ako pa zakon obvelja, kakor ga predlaga obrtni odsek, potem je v nevarnosti gospodarski obstanek celega kočevskega okraja.

Že sedaj se vled žalostnih razmer izseljuje vedno več ljudi v Ameriko. Ako zakon obvelja brez prememb, je kočevski okraj v petih letih skoraj brez prebivalstva, in narobne komisije ne dobe zdravih in trdnih vojaških novincev.

Posebnega ozira pa so vredni oni kroš-

njarji, ki že stoletja krošnjarijo z izdelki svoje domače industrije. In komu delajo škodo ti krošnjarji? Domača industrija že itak daje le malo zaslužka. Odrasel človek zasluži 30 do 50 kr., ako dela 11 do 13 ur na dan, ženske in otroci še mnogo manj, zato je pač naravno, ako morajo mnogi s krošnjami po svetu, da prodajajo od vasi do vasi neposredno odjemalcem. Ker jako skromno živé ter navadno peš hodijo čez hrib in plan, zato si nekaj prislužijo. In še ta mali zaslužek, zadnji košček kruha jim hočete vzeti s tem zakonom, ker vse krošnjarje brez razločka mečete v en lonec.

Mnogo se govori o doktrinarizmu, ker se mnoga vprašanja rešujejo brez ozira na posebne in različne razmere. In ravno pri tem vprašanju se kaže največji doktrinarizem. Obžalovanja vredno je, ker so naši zastopniki v obrtnem odseku govorili gluhim ušesom. Večina se je držala načela: »Le po krošnjarijih!« Ako ta zakon obvelja brez premembe, potem bodo gospodje birokrati jokajoč stali na razvalinah kmečkih posestev. Podpirati se hočejo srednji stanovi, tukaj pa sklepate zakon, ki utegne uničiti kmečke posestnike v kočevskem političnem okraju.

Ugovarjalo se mi bode, saj so v § 16. določene izjeme, in vlada bo milostno dovoljevala izjeme za posamezne revne okraje. Obžalujem, da v zakonu ne najdem teh izjem. Edina olajšava v § 16. je ta, da se za posamezne okraje določa starost krošnjarjem 24 namesto 33 let. V istini ne vem, zakaj so določili ravno 33 let. Nekdo je trdil, da s 33 letom neha vojaška dolžnost, a to je le izgovor. Neumevno je, zakaj bi smel človek krošnjariti šele tedaj, ko ga več ne veže vojaška dolžnost, nasprotno pa sme v Ameriko, ako je doslužil tri leta pri vojaki. (Odobranje.)

Olajšav torej ne najdem v novem zakonu, pač pa vidim, da novi načrt ne pozna onih izjem in olajšav, ki so bile dovoljene v starem zakonu.

Paragraf 16. sicer določa, da more trgovinsko ministerstvo z ozirom na revščino v posameznih krajih dovoljevati izjeme. To besedilo pa nikakor ne zadošča, ker noben kraj ni tako reven, da bi ne bilo prav nobenega zaslužka. Tako more vlada reči, da gotov kraj ni brez zaslužka, in vzame mu staro pravico krošnjarsstva.

(Konec prih.)

Državni zbor.

Dunaj, 13. grudna.

Krošnjarski zakon.

Včeraj sta govorila še dr. Pommer in dr. Ofner o § 13, ki določa, da morejo občinski zastopi v posameznih krajih prepovedati krošnjarsstvo, ako dotični sklep potrdi dež. vlada, zaslšavši trgovsko in obrtniško zbornico ter dež. odbor. Ta prepoved pa ne velja za krošnjarje iz onih krajev, ki imajo po § 16 izjemno dovoljenje. V takih zaprtih krajih in mestih pa morejo dobiti dovoljenje za krošnjarsstvo domači reveži po dopolnjenem 24. letu starosti.

Pri tej priliki je dr. Pommer zbadal dunajske liberalce, katere zastopajo v zbornici Wrabetz, Ncske, dr. Kopp in dr. Vogler.

Paragraf 12 je obveljal z edinim dostavkom dr. Tollingerja, da mora dež. vlada zaslšati tudi kmetijska zastopstva.

Paragraf 13 prepoveduje krošnjarjem kupčijo na obroke. — Obvelja.

Paragraf 14 določa, da krošnjarji vobče ne smejo rabiti voz z vprežno živino ali ladij. Trgovinski minister pa more s posebno naredbo dovoliti krošnjarjem, da svoje blago prenašajo ali prevažajo z živino, ako krošnjarji razpečavajo svoje domače izdelke, ako je to že stara navada ali ako je drugače krošnjarsstvo nemogoče. Paragraf pa obenem določa, da mora trgovinski minister preje zaslšati trgovske in obrtniške zbornice onih krajev, koder naj se dovoli krošnjarsstvo.

Dr. Šusteršič utemeljuje predlog, naj se ta dostavek izpusti, ker je popolnoma odveč in se tudi logično več ne vjema s § 5, kakor ga je sklenila zbornica. Po § 5 imajo namreč krošnjarji, ki so po § 16 izzeti, dovoljenje krošnjariti po vsi Avstriji. V smislu § 14 bi torej moral trgov. minister vprašati ali zaslšati vse trgovske in obrtniške zbornice. Prvič je to zamudna stvar, drugič je ta določba v protislovju s § 5. Ker pa se poročevalec Förg strogo drži na sklepe v odseku, ta predlog ni obveljal.

Paragraf 15 določa, da smejo v obmejnih okrajih krošnjariti le domačim iz okraja in pa krošnjarji iz okrajev, ki jih določa § 16. — Obvelja brez pomisleka.

Za naše Ribničane in Kočevce je najvažnejši § 16, ki pride v ponedeljek v razpravo. Prejšnji, oziroma sedaj veljavni zakon iz l. 1852 v § 17 imenoma naštevava vse kraje, iz katerih smejo že 24 let stari krošnjarji razpečavati izdelke stare hišne industrije. Mej temi so našteti tudi prebivalci bivših graščinskih gosposk v Kočevju, Poljanah, Ribnici, Bovčani in Trnovci na Tolminskem.

Obrtni odsek pa je z večino glasov brez premembe odobril vladni načrt, ki določa, da more, ne mora, trgov. minister posameznim krajem z ozirom na revščino dovoljevati krošnjarsstvo z domačo robo. V odseku so zastopniki sedanje »Slovenske zveze«, dr. Stojan, dr. Gregorič in dr. Zeffron zahtevali, naj se te izjeme določijo tudi v novem zakonu. Podpirali so jih poslanci Tambosi, Lenassi in dr. Schütcker. Toda večina je te predloge odklonila. Vled tega je posl. Tambosi v imenu manjšine naznanil poseben predlog, ki ga bodo odločno zagovarjali tudi naši poslanci. Upanje je, da ta predlog obvelja, in potem so naši krošnjarji popolnoma izzeti.

Poslanec dr. Šusteršič je dne 10. grudna utemeljil predlog, naj se pridobninskega davka oproste vsi v § 16 in 12 označeni krošnjarji.

Govor se glasi:

Nasvetovani zakon je jako oster proti krošnjarjem. Tega tudi zagovorniki ne taje. Sklicujejo pa se na to, da so te stroge določbe potrebne z ozirom na koristi stalnih trgovcev in obrtnikov. O tem se nočem prepričati, pač pa opozarjam na § 16, ki z ozirom na bedo in revščino posameznih krajev dovoljuje gotove olajšave. Torej, ako je v okraju pomanjkanje drugega zaslužka.

Ako se torej iz tega razloga načeloma dovoljuje izjeme in olajšave, potem pa je tudi logično, ako zakon revnim ljudem v resnici dovoljuje bistvene olajšave.

Temu pa ni tako. Paragraf 16 sicer načeloma prizna revnim krajem izjeme, toda v zakonu ni nikjer logičnih posledic tega načelnega priznanja.

Zato bomo pri posameznih paragrafih predlagali premembe, ki merijo na to, da se načelo zakona ne podere, ampak da se načelno priznane olajšave za revne kraje tudi vresničijo.

Tako želimo olajšavo že pri § 2. Po tem paragrafu bi moral vsak krošnjar plačati splošno pridobnino s prikladami, preden sme začeti s krošnjarsstvom.

Že pri 1. paragrafu sem opomnil, da se ne more ugovarjati temu davku za one krošnjarje, ki niso družega, nego potujoči trgovci. Toda rekel pa sem tudi, da je ta davek neopravičen za one kraje, ki so po § 16 izzeti. Če ti kraji nimajo posebnega zaslužka za življenje, potem je tudi krivično in nelogično, da se od njih zahteva pridobninski davek. (Res je!), ako se jim dovoli ta edini borni zaslužek.

Dalje govori tudi tretji odstavek paragrafa 12, da morejo dobiti omejeno dovoljenje za krošnjarsstvo v mestih in krajih, kjer je za tuje krošnjarsstvo prepovedano, domačini, ki so revni in vredni podpore; torej osebe, ki se drugače ne morejo preživiti. Gotovo bi bilo torej krivično in nevsmljeno, ko bi od teh oseb zahtevali pridobnino. Saj morejo zaslužiti le bore, in bi inace morali beračiti.

Zato predlagam k § 2 nov odstavek, ki se glasi: »Pridobninskega davka so oproščeni vsi po § 16 izzeti kraji in v odstavku 2 paragrafa 12 označene osebe.«

Iz istih razlogov nasvetujem pri tem paragrafu še drugi dostavek, ki se glasi:

»Na podlagi § 12 odstavek 2. in § 16. izdane krošnjarske knjižice so pristojbin prostee.«

Ta dva predloga merita na to, da omilimo ostrosti in strogosti zakona, ki so naravnost krivične in nevsmljene.

Kakor sem že opetovano naglašal, bi te strogosti popolnoma uničile stoječe kmete, ki porabijo nekaj mesecev v letu, da si pridobé najpotrebnejših prometnih sredstev za svoje gospodarstvo. Prosim torej, naj zbornica sprejme oba predloga. (Pohvala.)

Pripomba: Večkrat sem že omenil, da mnogi poslanci vled nepazljivosti in nemira v zbornici večkrat preslišijo nasvetovane predloge. Le tako je bilo mogoče, da je večina prvi predlog dr. Šusteršiča odklonila, drugi pa je obveljal s 77 proti 51 glasovom. Po novem zakonu bodo torej vsi krošnjarji plačevali pridobnino, pač pa bodo pristojbin ali kolekov proste knjižice onih krošnjarjev, ki so označeni v §§ 12. in 16.

Gorenji številki pa tudi jasno govorita, kako pridni so posamezni poslanci. Od 425 poslancev jih je bilo v zbornici 128, ostalih 297 pa v bralnih sobah, na hodnikih in na lovih.

Češko-nemška sprava.

Včeraj so češki poslanci Hruby, dr. Kramar, Pantuček, dr. Stranaky in dr. Začek dogotovili češko spomenico kot odgovor na nemške pravne predloge. Jutri dopoldne sklepa o tej spomenici izvrševalni odbor mladočeške stranke v Pragi, začetkom prihodnjega tedna pa mladočeški klub, veleposestniki in češki agrarci. Ker pa je v četrtek zadnja seja pred božičem, zato ni nobenega upanja, da bi bilo premirje letos mogoče. S tem pa je izključena tudi pravočasna rešitev proračunskega provizorija, ki ga bode morala vlada uveljaviti s § 14. Sicer se veljavni poljski in nemški po-

3621

lanci trudijo, da bi Cehi vsaj začasni pro-razun izločili iz tihe obstrukcije; ker pa so razmere mej Cehi in vlado jako napete, je ves trud brez vpeha.

Druga nujna stvar pa je tudi bruseljska sladorna pogodba, ki jo morata odobriti avstrijski in ogrski parlament. Ako se to ne zgodi do 1. svedana, potem naša država nima nobenega zastopnika v dotičnem mejnarodnem svetu. Ako Cehi privolijo, da zbornica prihodnji teden odobri bruseljsko pogodbo, potem morejo dež. zbori zborovati v prosincu. Ako ne, potem vlada že prvi teden novega leta zopet skliče državni zbor.

Škandalozni nastop hrvatske mažaronske stranke.

V zadnji seji hrvatskega dež. zbora je vseučiliški profesor, član mažaronske večine poslanec dr. Egersdorfer kot poročevavec o novem finančnem provizoriju zaključil svoje poročilo z naslednjim govorom: Naša pogodba z Ogrsko ni paritetna pogodba. V njej se izraža le naša podrejenost. Mi nismo enakopravni z Ogrsko. Narod smo druge vrste, kajti državopravno nismo samostojni. Kjer pa ni take samostojnosti, se tudi ne more govoriti o finančni samostojnosti. In vi se temu čudite? Odkrito vam povem: slabejega in manjšega vedno požre večji in močnejši. Vse večje države se razvijajo iz manjših, ki pa se jim tudi priklopijo. Tako mora biti tudi tu. In ravno radi tega sem prišel sem, da pospešim ta proces. Masam naroda ne bo dopadel, a jaz se ne brigam za te mase. Tako je govoril član vladne mažaronske stranke in poročevalec hrvatske regnikolarne deputacije. To izjavo je sicer izkušal oslabiti dr. Tomašič, rekoč, da dr. Egersdorfer ni govoril v ime večine, a narodna opozicija je vedela, pri čem da je. Dr. Harambašić je zaklical po tem govoru: »To ni več parlament, marveč le karikatura parlamenta!«, predsednik Gurgiević pa se je osemlet odvrnil »Kakoršen narod, tak parlament!« Sodimo, da se še celo ban ni mogel zdržati smeha pri teh besedah.

Slovaki se ne dajo zatreti.

Slovaki na Ogrskem, v vsakem oziru tlačeni, se bodo vendar gospodarsko ohranili. Snujejo si mnogo društev in okoli madjarskih mest mnogoštevilna konsumna društva. Banka »Tatra« posreduje denarne posiljatve iz Amerike v Evropo. Slovaki v Ameriki nikdar ne pozabi domovine. Po »Tatri« pride vsako leto 10 milijonov kron med Slovake. Denarni zavodi slovaški v sami nitranski županiji imajo letnega prometa 24 milijonov kron. Slovaki se torej rešujejo ravno tako, kakor Slovenci. Tak narod ne bo propadel. Prej bo konec Madjar embere.

Nemški eksodus iz trgovske zbornice v Plznu.

Trgovska zbornica v Plznu je sklenila, da zida novo hišo, ki bo stala 400.000 K. Nemški zbornični svetniki, katerih je 16 proti 26 češkim, so rekli, da soglašajo samo v tem slučaju, ako se za vso bodočnost zagotovi dvojezičnost zbornice in ako se jim pri razdeljevanju podpor priznajo razne ugodnosti. Cehi niso hoteli tega sprejeti, in Nemci so zapustili zborovanje. Nato so Cehi soglasno sprejeli svoj sklep. Plzenski Nemci so pač pozabili, kako delajo Nemci v Brnu in Olomucu s češkima manjšinama tamošnjih trgovskih zbornic.

Razpor z Venezuelo.

Danes došle vesti o konfliktu med Venezuelo ter Anglijo in Nemčijo niso več tako vznemirljive. Vsekakor pa brzovjavljajo iz Caracasa, da je pozvala vlada pod orožje vse moške od 18. do 50. leta ter da se z vso naglico delajo priprave za obrambo. Opora se vesti, da mislijo Zjedinjene države podpirati Venezuelo. Nevoljo pa je vzbudilo mej Amerikanci, ker so Nemci povzročili pogrezenje treh venezuelskih vojnih ladij. Nemški listi skušajo Nemčijo opravičevati, da nima nikakih postranskih namenov in da ne stremi po prisvojitvi kakega dela venezuelskega ozemlja. Nemci se seveda bojijo, da bi jih Angleži ne pustili na cedilu, a še bolj jih boli, da v Zjedinjjenih državah mečejo vso krivdo na nje. Tajnik za mornarico Woody je izjavil nasproti poročevalcem, da

za sedaj vlada ne odpošlje vojnih ladij v Venezuelo, ker to ni potrebno. V Washingtonu se sodi, da posredovanje odposlanca Zjedinjaenih držav, Bovensa, ostane brez vpeha in da dogodki v Venezueli morejo postati povod največjim težavam. Ako bi se šlo samo za zahteve Anglije in Nemčije, bi bila poravnava lažja, ali Francija, Italija, Zjedinjene države in morda še kateri drugi narodi imajo tudi svoje zahteve in ne morejo pritrđiti nikakim dogovorom, katere morda mislita Anglija in Nemčija usiliti Venezueli, in ki bi jih oropali pravice do reklamacij.

Razmere v Kini.

Akcija izvestnih tujezemskih špekulantov z opijem na Kitajskem vendar ne prinaša zaželjenih vspehov, kajti v »svarstvo evropskih interesov« je v prvi vrsti vendarle potrebno — mejnarodno vojaštvo. Strah nemških in velikožidovskih trgovcev v večjih mestih Kitajske pred boksarji je postal v poslednjem času zelo velik, kajti rusko in francosko vojaštvo, katero je doslej stražilo »Evropejce« v podobi prusožidovskih špekulantov, se je popolnoma umaknilo iz Šangaja, Trendina in osobito iz doline Yangče. Valed tega se nemški trgovci silno vznemirjajo ter so se v posebni spomenici izjavili, da je bil čas za odhod mejnarodnega vojaštva »jako neprimeren«.

Iz brzovjavk.

Kneginja Hohenberg bo, kakor poročajo iz dvornih krogov, v kratkem povišana v dostojanstvo, ki sledi neposredno cesarskim princezinjam. — Novi deželni glavarji. Niže avstrijski deželni maršal je opat Schmolik, gorenjeavstrijski dr. Ebenhoch, solnograški dr. Schummeier, štajerski grof Attems, namestnik dr. Jurtela, koroški grof Goss, predarški Rhombert, moravski grof Vetter. — Nemški carinski tarif vsprejet v tretjem branju. Po 18 in pol urni seji je bil včeraj zjutraj ob 6. uri z 202 glasovoma proti 100 v tretjem branju sprejet nemški carinski tarif. Večina je navdušeno ploskala. Zbornica je na to odgodila zasedanje do 13. januarija. — Češko-nemška sprava. Češki spravniki elaborat se objavi že prihodnje sredo. — Ogrski državni zbor je v sobotni seji rešil proračunski provizorij in finančni ali nagodbo s Hrvatsko. Živahna debata se je razvila pri peticiji, naj se Košutove zasluge uzakonijo. Szell se je izjavil proti. — Nadškof Zwierowicz pomilostljen. Car je radi znane šolske afere proganega nadškofa Zwierowicza v Vilni pomilostil in ga imenoval za nadškofa v Sandomiru. — Gimnazijci proti cesarski pesmi. Na kolodvoru v Lozoncu so ob dohodu novega vojnega poveljnika (ml. Martensa dijaki burno demonstrirali proti godbi, ki je igrala avstrijsko himno. — Kruppovi delavci proti nemškemu cesarju. Na številno obiskanem shodu so Kruppovi delavci sklenili resolucijo, v kateri se delavstvo pozivlja, naj ne ustreže zahtevi cesarjevi ter obrne soc. dem. hrbet. — Odgovor predsednika Castro na ultimatum. Castro je odgovoril na ultimatum nemške in angleške vlade ter odklonil vse zahteve. — Burska generala Botha in Delarey sta odpotovala v Južno Afriko. — Deželni zbori. Češki deželni zbor se snide 29., moravski pa 22. decembra. — Razprava o tiskovnem zakonu se ne povspehi v smislu predloga nemških zmernih strank. Cehi zahtevajo prvo branje, ki se pa ne da izvesti pred Božičem. — Delcasse odstopi. V pariških političkih krogih se trdi, da Delcasse kandidira za senatorsko mesto in bo v slučaju izvolitve odločil ministerski portfelj. — Knez Alfred Liechtenstein je odločil avstrijsko državljanstvo ter je sedaj le liechtensteinski podanik. — Odpoved nemških trgovinskih pogodb. Večina nemškega drž. zbora je v posebni resoluciji pozvala vlado, naj takoj obnovi pogodbe z zunanji državami na podlagi novega carinskega tarifa.

V pouk liberalni nevednosti.

Iz Idrije, 11. dec. 1903.

Liberalci v Idriji so bili silno razjarjeni, ker je prišel 20. novembra v Idrijo jezuit p. Kunstelj ter vodil tukaj dvadnevne duhovne vaje za Marijini družbi žerā in deklet. In še to vneto udeleževanje! Pri vsakem govoru je bila cerkveca sv. Trojice polna, večkrat prenapolnjena. 23. novembra je bilo nad 400 obhajank. Svojo jezico so si hoteli liberalci ohladiti v svoji ljubi »Jednakopravnosti«, kjer poročajo: »Božja kazen zadela je neko 50letno Marijino devico. Ko so imele te deklice svoje eksercicije, je bila menda toliko časa v cerkvi, da ji je noga otrpnila. Ko zapusti vsa utrujena cerkev, se ji zdrsnle in si pri padcu zlomi nogo. Prenesli so jo potem na njen dom, kjer sedaj premišljuje, zakaj da je bila tako kaznovana«. Malo dalje poročā v drugi notici: »Neki jezuit se je klatil pred kratkim pri nas. Pravijo, da je imel z devicami eksercicije. Kakor vse kaže, treba bode te ljube device res na kak način ukrotiti, sicer bode pomanjkanje stanovanj postalo res preobčutljivo«.

Gledē na prvo poročilo potrjujemo, da se je dotična oseba res ponasrečila, premišljuje pa ne pravi nič, zakaj bi bila kaznovana. Da si je nogo zlomila, krivi so tisti, kateri stavijo leto za letom v proračun 2000 kron stroškov pod naslovom: Vzdrževanje obč. cest itd. Vkljub tem tisočakom pa so dostikrat mnoge javne poti v takem stanju, da niso v nevarnosti samo »Marijine device« na kot steklo gladkem ledu, ampak enako tudi liberalci, katere sicer Bog rad še tedaj varuje, ko slišajo skozi okna cela nadstropja globoko. Značilno pa je, da je bila ravno v dneih 21. in 22. novembra lepo posuta pot do liberalne soročnice pred cerkvijo sv. Trojice, naprej pa še kakih 15 korakov ni nasul nihče, dasi je bilo znano, da so duhovne vaje in hodi po tej poti radi tega na stotine ženā in deklet. Kdo je torej prav za prav kriv nesreče?

Gledē na drugo poročilo pa omenjamo, da imenovani jezuit ni noben cigan, ki bi se klatil okrog, kakor gotovi liberalni postopači — brez dela. Mož je pošteno izštudiral in ne sredi poti spregel, da bi se zatekel h kramarji. Bil je že tudi dve leti profesor, pač toliko vreden, kakor tisti, ki ga blatiijo, sedaj pa deluje kot misijonar mej svojimi rojaki Slovenci. Tudi v Idrijo je prišel na prošnjo, da je vodil duhovne vaje (tako se imenujejo po naše eksercicije, ako inteligentni šeredakter »Jednakopravnosti« še ne vé).

Kar se pa tiče obljube, da bode treba ude Marijinih družb res na kak način ukrotiti, svetujemo liberalcem prav prijateljsko, naj res prične — toda naj ukroči svoje prijateljje, da ne bode prišel nobeden več v tako zadrego, v kakoršani je bil neki še »neukročeni« liberalci dne 23. novembra, o čemer pa liberalni listi molči, dasi drugače kaj rad brska po takim blatu.

Namigovanje, da bo pomanjkanje stanovanj postalo res preobčutljivo, ako ne bodo liberalci ljubih devic ukrotili, nam prav nič ne dá. Marijine družbe so za poštena dekleta. Ako katera zaide, pade ravno iz tega vzroka, ker ne živi, kakor se ji spodobi kot članu Marijine družbe. Kadar vodstvo o tem izve, tudi izključi tako bitje. Značilno za liberalce pa je, da so bitja, katera je treba izključiti iz Marijinih družb, ker postaja radi njih vedenja pomanjkanje stanovanj res preobčutljivo, sposobna igrati — ulogo narodnih dam.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 15. decembra.

Duhovniške vesti s Štajerske. Župnija Marija-Zgorje je podeljena ondotnemu provizoriju č. g. Fr. Hrastelju, župnija Nova Stifa pri Ptujju pa č. g. M. Terti, neku, župniku v Pernicah. — Premeščen je č. g. Ant. Drofenic, kaplan pri Sv. Andreju v Slov. gor. v Malo Nedeljo pri Ljutomeru.

Deželnozbornska volitev na Furlanskem. Dopolnilna deželnozbornska volitev za furlanske kmečke občine, ki je postala potrebna vsled smrti poslanca Michielliija, bo 29. t. m.

Naval Pogačnik, naš slavni rojak, poje sedaj v gledališču v Moskvi, odkoder gre v Stockholm, kjer bo v kraljevi operi nastopil 10krat. Meseca februvarja pride v Ljubljano.

Umril je na Javorniku trgovec g. Ivan S. Molej, star 27 let.

Zveza slovenskih pevskih društev. Prvotni osnovalni odbor je ravnokar razposlal okrožnico vsem slovenskim pevskim društvom, v kateri naznanja, da so pravila »Zveze slovenskih pevskih društev« oblastveno potrjena in »Zveza« prične svoje delovanje v smislu § 55. pravil

takoj, ko bode pristopilo vsaj šest pevskih društev. Ker pa mora po § 6. pravil vsako posamezno društvo svoj pristop k »Zvezi« skleniti na svojem občnem zboru in ta sklep pismeno naznaniti zvezenemu upravnemu odboru, obrača se prvotni osnovalni odbor »Zveze« do vseh slovenskih izrecno pevskih in pa takih nepolitičnih društev, ki poleg družega svojega namena goje tudi slovensko petje, naj blagovolé proučiti poslana jim društvena pravila in naj, ako na svojem občnem zboru sklenejo pristop k »Zvezi«, ta sklep pismeno prijavijo osnovalnemu odboru vsaj do 1. marca 1903. Prijave sprejema do tedaj gospod prof. Matej Hubad, koncertni vodja »Glasbene Matice« v Ljubljani, pozneje pa upravni odbor, ki se bo volil na glavni skupščini. Zlružitve vseh slovenskih pevskih društev bode velike važnosti ne samo za razvoj petja posameznih pevskih društev, ampak tudi eminentno kulturnega in socialnega pomena. Trdno torej upamo, da ne bode nobenega slovenskega pevskega društva, ki ne bi pristopilo k »Zvezi slovenskih pevskih društev«. Takoj po preteku obroka za pristop se bode sklicala skupščina zveznih odposlancev (občni zbor), da se voli upravni odbor in da s tem »Zveza« redno začne delovati.

Novi celjski župan Cesar je potrdil izvolitev Julija Rakuscha celjskim županom.

Družbo lovskih tatov je prijel v mariborski okolici orožnik Verhovnik. Na čelu te družbe je bil kmečki sin Rožic, na katerega domu so našli orožniki vse polno divjačine.

Stroj ga je zmečkal. V Čikagi je ponasrečil Slovenec Štefan Zagar, ki je delal v promogovih skladiščih. Stroj ga je potisnil s tako silo, da ga je zmečkal do smrti.

Detomorilka V zapor ljutomerskega sodišča so pripeljali 20letno Franč. Kreinz iz Dragove, ki je zadušila svojega nezakonskega otroka in ga zagrebala.

Novice iz poljanske doline. Dne 7. grudna je na gladki cesti izpodrsnilo neki ženici, doma iz Srednjevasi, ki je vsled nesrečnega padca umrla. — V občini Trata razgrnjen je bil volilni imenik od 19. okt. do 19. nov. t. l. za volitve občinskega odbora. Nato je nastopila zgodnja zima, in je v liberalnih rokah razglas za volitve zamrznil, valed tega, ker se prerokuje, da bo letošnjo zimo tudi liberalna komanda sedajnega občinskega odbora prav gotovo zmrznila. Njihov liberalni mandarin se pogosto hvali, da on da glavo za vero. Vprašanje pa je, če bi se mi za tako glavo, ki je liberalno-puhla, sploh kaj brigali. Tudi mogočni oče župan se mogočeno večkrat izjavi, da ima svoje občinske — in uradne stvari »prev uvrng«. Dobro. Čas triletne dobe mu je že zdavnej potekel. Zato bi se ga lahko vprašalo: Zakaj pa ne skrbi tukaj za red, in se volitev ne razglasi? — List »Slov. Narod«, katerega občani z nekim vidnim zaničevanjem obsojajo, katerega prihaja v našo občino samo en iztis, ta list je pred kratkim časom prišel neki dopis o našem dobrem duhovniku g. Mateju Sušnik. Iz tega dopisa je soditi, da se liberalci strahovito, še celo njegovih čevljev bojé. Dal jih je namreč čevljarju popraviti. To jih je jezilo, ker mislili so že morda, da bi gospod ne mogel po zimi bos agitirati. Če bi uredništvo »Slov. Naroda« vedelo to, da se gosp. M. Sušnik ne briga zato, če ga zavijejo v liberalno cunjjo, prav gotovo take dopise o njem zmeče v koš.

26 ur igral na klavir. V Gorici je nastopil v gledališni dvorani neki Kamilo Baucia, ki je igral na klavir od 8. ure zvečer v soboto do 10. ure zvečer v nedeljo. Ob šestih v jutro v nedeljo je pil črno kavo. Potem je nadaljeval igro do 2h5 popoldne. Ta čas ga je preiskal dr. Bramo, ki je konstatairal, da je v njem vse v redu. Potem je spil zopet malo črne kave in kozareček marsale ter igral do 10. ure zvečer. Žila mu je bila v tem času 120 v minuti. Igra se je vršila ves čas pod strogim nadzorstvom. — Baucia je šel sedaj na Ogrsko, kjer se mi-

peljivec. Poroča se, da so zdravniki izjavili, da grofu ne morejo izbrisati raz čela te besede. To je grofu kaj neprijetno, ker se je hotel te doli poročiti z neko bogato damo, a sedaj iz poroke ne bo nič. Grof je tako osramočen, da je pobegnil v neki svoj grad na deželo.

Liberalni gospodarski načrt.

Odgovor na Pirčevo knjigo „Kmetijske razmere na Kranjskem.“

(Dalje.)

3. Umno kmetijstvo edino sredstvo rešiti kmetijstvo propada.

Gospod Piro je iz dna duše prepričan, da leži edini vzrok propadanja našega kmetijstva v tem, ker so kmetovi stroški za najmanj pet milijonov kron večji kot dohodki. Le ena pot rešenja se nam kaže, da se to propadanje ustavi in se kmetijski stan dovede do gmotnega blagostanja, in sicer ta, da se uvede gospodarjenje, ki z dohodki pokriva stroške in vrhu tega daje še prebitke. K temu nekoliko pripomore socialna preosnova, glavno sredstvo, „edina rešitev našega kmetijstva je le v povečanju in zboljšanju pridelovanja.“ Naš kmet nima temeljnega znanja, ki je neobhodno potrebno za umno kmetijstvo. Povišek pridelovanja je mogoč na Kranjskem za 50%, zadostuje pa 25%. Petindvajsetodstotno zboljšanje kmetijstva bi nam dalo skoro sedem milijonov novih dohodkov; (ta računna naloga nam ni povsem jasna. Gospod pisatelj računa vse dohodke kranjskega kmetijstva na 21.769.077 kron, torej je 25% 5.442.244,25 kron, torej ni prav lahko razumeti, kako se pride od petih na sedem milijonov; posebno ker oni trije milijoni niso dohodki kmetijstva, temveč dohodki, katere imajo kmetovalci od drugih opravil. Če te odračunimo, ostanejo dohodki kmetijstva 18.769.077, torej 25% 4.692.269,25 kron.) Ta povešek je v stanu dosegljiv, če se uvede umnejše kmetovanje.

Sredstvo v ta namen naj bo vzgoja in poduk že na ljudskih šolah, da se otroci izobrazijo v strokovnem kmetijstvu, da bodo znali dati zemlji snovi, ki se ji odvzamejo s pridelovanjem, nazaj. Sinovi kmetovalcev naj se gredo v dežele, koder prebiva visoko naobrazen kmetijski narod, kot uslužbenci učimnega kmetovanja. Doma bodo pravi pionirji naprednega kmetijstva.

Dvignimo kmetijski stan z omiko in naobrazbo v enako višino z drugimi stanovci. Vrhu tega je treba živinorejskega in mlekarkega nadzornika. Snujejo naj se drevesnice in uvede skupno delovanje z družinimi stroji in napravami. — To je v bistvu gospodarski načrt, s katerim se misli rešiti naše kmečko vprašanje. Rešeno bo ob enem tudi poselsko in delavsko vprašanje. „Povzdignimo gmotno in socialno kmetijski stan, pa bo došel svojega delavca bolj plačevati in mu tudi preskrbeti bolj socialno stališče in rešeno bo kmetijsko in delavsko vprašanje.“

Kaj naj sodimo o tem programu? Pred vsem opomnimo, da so uradni podatki o množini pridelkov zelo nezanesljivi in je vsakemu znano, s kakšno natančnostjo so bili od uradnikov, ki o kmetijstvu ničesar ne razumejo, sestavljeni.

Priznamo tudi, da je način pridelovanja pri nas še na nizki stopinji, da naši kmetje vsled tega trpijo veliko škodo, da je torej sveta dolžnost vsacega prijatelja kmečkega stanu zboljšati pridelovanje. Strinjamo se z nasveti pisatelja, čeprav nismo prepričani, da bodo privedli do vsega. Dve misli opomnimo pri tem. V nekaterih krajih dežele je način obdelovanja še tako priprost, da se zgubi prav veliko časa in truda. Ali bi ne kazalo, da bi si večji gospodarji dobili poslov iz krajev, kjer teh napak nimajo? Veliko napak bi z malim trudom in malimi stroški odpravili.

1) Str. 54.

2) Str. 58.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 15. decembra. (C. B.) Jutranji uradni list „Wiener Zeitg.“ priobčuje cesarjev patent, s katerim se sklicujejo deželni zbori in sicer nižjeavstrijski na 19., moravski na 20., gorenjeavstrijski, goriški, predarlski na 22., istrski na 27., češki, gališki, solnograški, štajarski in šleski na 29. decembra.

Dunaj, 15. dec. Včeraj je zboroval v Pragi izvrševalni odbor mladočeške stranke, ki se je bavil s češkim odgovorom na nemški elaborat. Odgovor še ni gotov. Jutri se snide v tej zadevi parlamentarna komisija češkega kluba.

Ministrski predsednik je včeraj konferiral z vodjo češkega konservativnega veleposestva grofom Osvaldom Thunom. Ko izide odgovor, skliče vlada spravno konferenco.

Dunaj, 15. dec. (C. B.) „Polit. Corr.“ poroča iz Petrograda, da se ruski zunanji minister grof Lambdorff v kratkem poda na Dunaj, kjer se predstavi cesarju, ker od svojega nastopa sem še ni našel v to ugodne prilike.

Dunaj, 15. decembra. Danes so pokopali 27letnega uradnika Al. K., ki se je usmrtil ra ta način, da se je zaprl v zaboj in se zadušil.

Dunaj, 15. decembra. Jutri bodo v uradnem listu proglašeni novi člani gosposke zbornice. Med njimi je tudi budjejeviški škof M. Riha, pivovarnar Dreher, bivši minister Dipauli.

Zagreb, 15. dec. Jutri hrvaški sabor dovrši svoje zasedanje.

Lvov, 15. dec. V Stanislavu se je vršil shod Rusinov, ki je zahteval, da se poljsčina izloči iz rusinskih šol ter je nastopil proti naseljevanju poljskih kmetov mej Rusini. Zahteval je administrativno delitev Galicije v poljski in rusinski del.

Lvov, 15. dec. Pojski narodni shod se vrši prihodnjo spomlad. Razpravljali bo o razmerju mej Rusini in Poljaki, o židovskem vprašanju v Galiciji, o nemštvu v Galiciji in o položaju Poljakov v drugih deželah.

Karlovi vari, 15. decembra. Tu se je vršil shod, na katerem je govoril Schönerer. Shod je proglasil nemške upravne pogoje za ničeve.

Poreč, 15. decembra. Deželni odbor je protestiral proti dvojezičnim napisom na železnici Trst-Buje.

Rim, 15. dec. Danes so krstili princezino Mafald o.

Aden, 15. decembra. Poroča se, da je Mulaha mej molitvijo nekdo zaklal.

Moskva, 15. dec. Na Volgi je 40 stopinj mraza.

UMRLE SO:

11. decembra. Stanko Kumel, čevljarjev sin, 11 dnij, Florjanske ulice 40, oslabljenje.
12. decembra. Ana Bitenc, nadarbinka, 79 let, Japljeve ulice 2, pljučnica. — Marija Kovadič, delavka, 27 let Florjanske ulice 15, mrtvoud.
13. decembra. Terezija Vidmar, starinarica, 50 let, Stari trg 28, vodenica. — Rozalija Ogrinc, posestnikova hči, 37, dne, Križevniške ulice 7, Bronchitis capilaris.

V bolnišnici:

11. decembra. Marija Verbič, dninarica, 51 let, Miodegeneratio cordis.

Dunajska borza

dne 15. decembra.

Skupni državni dolg v notah	101 35
Skupni državni dolg v srebru	101 25
Avstrijska zlata renta 4%	120 70
Avstrijska krona renta 4%	100 50
Ogerska zlata renta 4%	120 25
Ogerska krona renta 4%	95 —
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	15 46
Kreditne delnice, 160 gl.	669 85
Lendov vista	239 35
Španski drž. bankovci za 100 m. sosa drž. valj.	117 20 1/2
10 mark	23 41
10 frankov (napoleonov)	19 07
Italijanski bankovci	95 20
C. kr. cekini	11 30

Zitne cene

dne 13. decembra 1902.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za spomlad	K 7 94 do 7 95
Rž za spomlad	7 02 „ 7 03
Koruz za maj-junij 1903	6 60 „ 6 61
Oves za pomlad	6 60 „ 6 61

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april	K 7 85 do 7 86
Rž za april	6 75 „ 6 77
Oves za april	6 35 „ 6 34
Koruz za maj (1903)	5 82 „ 5 83

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica hanaška	K 8 40 do 8 90
južne železnice	7 90 „ 8 25
Rž	7 05 „ 8 25
Ječmen	6 27 „ 7 25
„ ob Tisi	6 10 „ 7 75
Koruz ogrska stara	7 10 „ 7 15
nova	5 80 „ 5 95
Činkvant stari	7 — „ 7 10
novi	6 80 „ 6 80
Oves srednji	6 75 „ 6 95
Fizol	6 75 „ 14 —

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 506,2 m, srednji tlačni tlak 756,0 mm

Čas opazovanja	Stanje barmetra v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetovi	Nebo	Padavina v 24 urah
13. 9. zveč.	748,2	-7,0	sr. jvzh.	oblačno	
14. 7. zjutr.	740,0	-8,0	sl. jvzh.	oblačno	0,0
2. popol.	749,3	-6,4	sr. jvzh.	„	
14. 9. vveč.	749,8	-8,2	sr. jvzh.	oblačno	
7. zjutr.	747,6	-10,3	sr. jvzh.	oblačno	0,0
2. popol.	745,1	-8,8	„	„	

Srednja temperatura sobote -6,9°, norm.: -1,4°.
Srednja temperatura nedelje -7,5°, normale: -1,5°.

Jutri ob pol 8. uri zvečer

javno predavanje

v veliki dvorani

„Katoliškega doma“.

Preklic!

Podpisani Albin Uranič, kleparski mojster v Ljubljani na Žabjaku, obžalujem in preklicujem dne 9. decembra 1902 v gostilni g. Lorenca Šarca na Karlovski cesti o g. Franu Lovsetu, mesarju v Ljubljani na Jurčičevem trgu izgovorjene žalitve kot izmišljotino.

1392 1-2

V Ljubljani, dne 12. decembra 1902.

Albin Uranič.

1394 1-1

Josip Petrič, c. kr. poštni oficial in so-proga Ivanka naznanjata potrtega srca vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, da je vsemogočni Bog njuno preljubljeno hčerko

Cvetano

učenko 3. razreda, po kratki mučni bolezni v 9. letu starosti, poklical k sebi v nebeski raj.

Pogreb nepozabne bo v torek, 16. decembra, iz hiše žalosti, Radeckega ceste št. 2.

V Ljubljani, 15. dec 1902.

Mesto posebnega obvestila.

Stanovanje in hrano

v dobri rodbini želi od 1. januarja imeti mlad, soliden gospod

Ponudbe pod „1. januar“ do 20. t. m. na upravništvo „Slovenca“ 1377 3-3

Za mesarsko obrt sprejem jednega ali dva

učenca

J. Zrimec,

1388 3-2 mesar v Spod. Gorjah pri Bledu.

Ravnokar je izšla

Družinska pratika

za leto 1903

Družinska pratika dobivala se bode v vseh trgovinah na Kranjskem, Stajerskem, Horoškem, v Istriji in na Goriškem.

V najem se da

prodajalna

primerna za vsako trgovino zraven cerkve v št. Vidu pri Vipavi.

Pogoditi se je pri lastniku Simonu Bratožu 1381 1-2

„Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani

priporoča:

Kratek poduk

o sv. zakonu.

Za slov. zaročence in zakonske sestavil

Jan. Zabukovec, župnik.

Cena trdovezani knjigi 70 v, po pošti 10 vinarjev več.

Iekarna Piccoli

„pri Angelu“ I. 2 (50-50)

Ljubljana. * Dunajska cesta

LEKARJA Piccoli - ja v Ljubljani. Dobiva se v lekarnah

7elezniko VIDO

krepča malokrvne, nervozne in slabotne osebe

Polliterska steklenica velja 2 K.

Zunanja naročila izvršuje lekarnar Gabriel Piccoli v Ljubljani točno, ako se mu pošlje znesek po poštnem povzetju.

Najpripravnejše molitve v čast Brezmadežno spočeti so v lepem molitveniku

Najboljša mati.

Dobi se v prodajalnici Katol. tiskovnega društva po 1/2, 2 ali 3 K.

Tudi z velikimi črkami. 1335 9

Šivilja

ki je zmožna navadnega dela, pa bi se rada v tej stroki boljših del privadila, želi takoj službe. Zadoljna bi bila za pričetek z majhno plačo.

1391 4-2

Zvé se pri meni podpisanem

Franc Raunihar,

Poljane nad Škofjo Loko, posterestante.

Vajenec

se sprejme v veliko kavarno takoj pod zelo ugodnimi pogoji. Kje, pové iz prijaznosti upravništvo teva lista.

1383 3-3

V najem dam

dve veliki kleti

v novi hiši na Selu pri Ljubljani št. 18. Več se pozvé pri lastniku Janezu Bricelj. Mosto št. 47. 1374 3-2

Stoletna pratika dvajsetega stoletja

1901 - 2000

z načelno podobo v barvah in jako zanimivo, podučno in koristno vsebino. Sestavil doktor Gregorij Pečjak.

Stane v „Prodajalnici katol. tiskovnega društva (H. Ničman)“ v Ljubljani, mehko vezana 1 K 30 h, v polplatnu 1 K 80 h, v polusnji 2 K. Po pošti 20 h več.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.